

BENEDICTI
ARIÆ MONTANI

Hispalensis in
FRANCISCI ARCÆI
Fraxinalensis libros de utraque
Medicinæ praxi.

P R Æ F A T I O .

DUO mihi juniori in Me-
dicinæ disciplina præ-
cipuè contigere præce-
ptores, gravissimi ambo
ac doctissimi, optimique viri: alter
Petrus Mena, qui, cùm Compluti
eam Philosophiæ partem summa
cum laude professus diu fuisset, in
Philippi Catholici Regis familiam
postea venit, atque in illa aula ma-
gna ægrotantium utilitate versatus
diem suum ex calculi morbo obiit,
cum grandior jam ætate esset, ne-

P R Æ F A T I O .

que se chirurgo scindendum committere præ imbecillitate posset. Is præclara ingenij ac judicij sui monumenta reliquit, quorum bona pars in lucem jam prædiit, reliqua, ut spero, propediem est proditura. Ille cum sæpe mecum de ea medicinæ parte ageret, quæ, quòd in vulneribus, ulceribus, luxatis, distortis ac fractis membris curandis versatur, manuumque dexteritate & officio præcipuè utitur, à Græcis chirurgia dicta est (ut certissima ac totius artis tutissima, sic etiam quondam præstantissima habita, atque à maximis viris exculta; nunc verò imperitia & ignobilitate omnium ferè utentium abjectissima ac tantum non extincta penitus) nunquam cessabat mihi summopere commendare, ac miris laudibus præ-

P R Æ F A T I O .

prædicare Francisci Arcæi Doctō-
 ris Medici Hispani in omni artis
 hujus parte dexteritatem ac felici-
 tatem admirabilem, sed in chirur-
 giæ præcipuè exercitatione atque
 usu obstupendam quandam præ-
 stantiam; eum autem ut mihi præ-
 ceptorem conciliare studerem suade-
 bat, si cognoscere animus esset, quid
 quantumque illa Medicinæ parte
 effici posset. Cùm autem annos jam
 triginta duos natus in rupis meæ
 Aracenensis agri secessu essem, ac-
 cidit ut à magni & illustris in po-
 strema ac Lusitanicæ finitima Bethi-
 cæ parte siti oppidi (cui Llerina no-
 men est) magistratu, atque à pro-
 vincia illius gubernatore. præcipuè
 verò ab inquisitionis patribus, qui
 tribunal ibidem habent, sacri verbi
 populo per Quadragesimæ tempus

P R Æ F A T I O .

enuntiandi & exponendi causa per eundem Franciscum Arcæum jam aliàs mihi puero notissimum & paternæ consuetudinis necessitudine penè conjunctissimum legatum ad eam rem missum advocarer. Cui petitioni ego libenter concessi, propter summam muneris, quod Deo gratum fore sperabam, honestatem, propter eorum, à quibus abvocabar, auctoritatem, atque adeò propter magnam meam erga legatum ipsum voluntatem: qui suam mihi domum ad hospitij usum ultrò obtulit, & chirurgiæ artem, qua ipse uteretur, per loci ac temporis opportunitatem communicaturum sese pollicitus est. utranque igitur conditionem libentissimè accepi, atque habui per menses quatuor ferè perpetuos suavissimis moribus ac ser-

P R Æ F A T I O

sermonibus hospitem doctissimum-
que chirurgiæ artis magistrum ; à
quo non tantum illius disciplinæ
præceptis & institutis instructus ,
verum assiduis & frequentibus
curationum exemplis auctus con-
firmatusque fui , quorum variam
& exactam rationem longissimum
esset recensere. Huic viro eodem
illo tempore cum gratior esse in-
dies mihi viderer , auctor fui , ut
suam illam vulnerum & quorun-
dam difficillimorum morborum
curandi rationem vel breviter ,
dilucidè tamen , describeret , at-
que ad humani generis usum in
lucem ederet : quoniam illius in
hac parte diligentiam & officium
à compluribus doctissimis viris ,
præcipuè verò à Mena meo pu-
blicæ utilitatis cum primis stu-
dio-

P R Æ F A T I O .

diſo , poſtulari intelligebam. Ille autem quamvis plurimis ac frequentibus per omnem illam provinciam curationibus occupatiſſimus eſſet ; tamen quòd pietate per omnem vitam maximè ducatur , (utpote qui in curandis innumeris pauperibus , in quorum ſumptus pecuniam etiam ſuam impendit , magnam diligentiae ac temporis partem ponit) ſucceſſivis horis in ipsis aliquando itineribus , nonnunquam domi duo volumina conſcripſit ; quorum altero chirurgiae , quae vulnera atque ulcera curat , & morbi gallici præſtantiſſimam curandi methodum & apertiſſimam tradit , adeo ut ad manifeſtas demonſtrationes illam medicinae partem redegiffe videatur. altero verò febrium genera omnia , & quosdam diffi-

P R Æ F A T I O .

videlicet, brevibus atque eruditis annotationibus illustrare, ut ostenderet quàm aptè, quamque diligenter antiquorum medicorum doctrinam Arcæus noster persequatur, quod quibusdam in Hispania medicis persuaderi vix poterat; qui curationum ab illo factarum miraculis turbati, dicere solent vulgatam & communem curandi viam ab ipso negligi, aliamque novam à se inventam muniri, cum tamen ille summa modestia profiteatur se observatissimis antiquorum vestigiis insistere, quæ ab imperitorum turba perturbata atque obscurata jamdiu fuere. Unum autem illud est, quod Arcæum sæpe conquestum audivi, pessimè & artis dignitati & publicæ sanitati nostræ ætatis medicos consuluisse, qui hanc nobilissimam

P R Æ F A T I O .

*mam pariter atque certissimam me-
dicinæ partem vel fastidientes vel
negligentes, & manuum exercen-
darum laborem declinantes, ad
empiricos, atque adeò ad ineptissi-
mos tonsores relegaverint, passique
fuerint libros à recentioribus au-
ctoribus de hac disciplina conscri-
tos in vulgares linguas perverti,
magis quàm converti. Quamo-
brem ille me frequenter per episto-
las absentem rogavit obtestatus-
que est, ut quam religiosissimè pos-
sem, ipsius nomine principes o-
mnes, rerum publicarum magistra-
tus, academiarum præsides ac do-
ctos & publicæ utilitatis amato-
res cunctos obsecrarem, ne unquam
hos à se Latinè editos libros in vul-
gares linguas verti paterentur,
quos ad imperitorum atque tonso-*

P R Æ F A T I O .

rum manus deferri ipse minimè velit , sed à peritis hanc artem bello ac pace utilem exerceri , vel ab ijs , qui manus exercitatas habent , peritorum præsentia iudicio & consilio expediri. Vivit adhuc hoc tempore Franciscus Arcæus , annum agens ferè octogesimum , eademque dexteritate utramque Medicinæ partem facit , ac si quadragesimum ætatis nondum excessisset : à quo librum utilissimum expectamus variorum tum instrumentorum , tum medicamentorum quæ summo cum utilitatis fructu per ipsum excogitata sunt. Horum autem librorum , quos nos publici commodi quo maximè tenemur studio scribendos edendosque curabamus , doctrinam quisquis diligenter observaverit , magnum , ut nobis frequenti exem-
pto

P R A E F A T I O .

ple persuasimus, & sibi & hominum sanitati procurandæ operæ precium certissimè faciet. Antverpiæ x. Kalend. Majas, Anno M. D. LXXIII.

A D